

CZU [028:061.237]:027.52(478)=135.1

CLUBURILE DE LECTURĂ: PĂSTRAREA STATU-QUOULUI SAU NEVOIA REINVENTĂRII

*Dr. Mariana HARJEVSCHI,
director general al BM „B.P. Hasdeu”*

Rezumat: Articolul abordează metodologia organizării unui club de lectură în cadrul bibliotecilor publice: de la felul în care se inițiază și se gestionează, până la definirea obiectivelor și a scopului clubului. Organizarea unui club de lectură în spațiile de lectură poate fi o activitate plină de satisfacții pentru bibliotecari, care necesită dedicație, implicare și o planificare minuțioasă a fiecărui detaliu: selectarea cărților, moderarea ședințelor, cooptarea membrilor, promovarea acestuia etc. Pe parcursul evoluției sale, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a avut în oferta serviciilor sale de lectură diverse programe sau acțiuni de dezvoltare a culturii lecturii, de promovare a cărților și a scriitorilor, inclusiv cluburi de lectură. Acestea mereu au fost diverse prin forme și metode, interesante prin conținut și protagoniști, atractive datorită creativității bibliotecarilor.

Cuvinte-cheie: bibliotecă publică, club de lectură, servicii de bibliotecă, utilizatori.

Abstract: The article addresses the methodology of organizing a reading club in public libraries: from the way it is initiated and managed, to the definition of the objectives and purpose of the club. Organizing a reading club in reading spaces can be a rewarding activity for librarians, requiring dedication, involvement and careful planning of every detail: selecting books, moderating meetings, co-opting members, promoting it, etc. During its evolution, the B. P. Hasdeu Municipal Library had in its offer of reading services various programs or actions to develop the culture of reading, to promote books and writers, including reading clubs. These have always been diverse in form and methods, interesting in content and protagonists, attractive due to the creativity of librarians.

Keywords: public library, reading club, library services, users.

Introducere

Cluburile de lectură nu reprezintă o formă nouă de interacțiune a cititorilor cu cartea, nici o tendință culturală modernă. Cititorii mereu s-au adunat pentru a asculta sau a discuta despre cărți. Bibliotecile fie au organizat sau co-organizat, fie au găzduit cluburi de lectură, lansări și prezentări de carte, cenacluri, seri literare, care au adus față în față cartea și cititorul. De-a lungul anilor, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a avut în oferta sa, în cadrul serviciilor de lectură, diverse programe sau acțiuni de dezvoltare a culturii lecturii, de promovare a cărților și a scriitorilor. Această ofertă a fost mereu diversă prin forme și metode, interesantă prin conținut și protagoniștii invitați, atractivă datorită creativității bibliotecarilor.

Cum este și firesc, cluburile de carte au fost, în mare parte, conectate la biblioteci, iar bibliotecarii au fost animatorii acestora. Nu există o resursă mai excelentă pentru susținerea lecturii decât un bibliotecar și nu există o autoritate mai bună pentru selecția cărților decât o comunitate de cititori conectați la bibliotecă. Această „axă a conexiunii” dintre bibliotecar și carte este importantă pentru implicarea bibliotecarilor în cluburile de carte; acolo se intersectează și se alimentează misiunea bibliotecilor și bibliotecarilor.

Doar în anul 2023, din cele 181 servicii livrate de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 55 au fost servicii de lectură: din ele 24 – desfășurate sub forma cluburilor, 5 – cenacluri, 3 – ateliere de scriere creativă, 23 – ateliere de lectură, în cadrul cărora au avut loc 862 de evenimente cu o frecvență de 15 004 ori [6]. Prin aceste evenimente, biblioteca își propune să stimuleze lectura, unde cartea să fie cel mai important instrument al întâlnirilor. Participanții au mari avantaje ce țin de formarea lor pentru o maturitate intelectuală, pentru formarea deprinderilor de a citi și a analiza cele citite, de a-și exprima clar

---

Nu există o resursă mai excelentă pentru susținerea lecturii decât un bibliotecar și nu există o autoritate mai bună pentru selecția cărților decât o comunitate de cititori conectați la bibliotecă.

Această „axă a conexiunii” dintre bibliotecar și carte este importantă pentru implicarea bibliotecarilor în cluburile de carte; acolo se intersectează și se alimentează misiunea bibliotecilor și bibliotecarilor.

---

gândul, cursiv și logic, de a-și dezvolta aptitudinile unei dicții expresive, de a cunoaște și întâlni scriitorii.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” utilizează variate forme și metode de animație în organizarea evenimentelor culturale, literare și a serviciilor educaționale, dintre care 24 fiind livrate în formatul cluburilor de lectură, având diverse grupuri de participanți:

Cluburile de lectură din cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” din Chișinău

Nr d/o	Filiala	Denumirea serviciului	Grupul-țintă (vârsta, ani)
1.	„Adam Mickiewicz”	Club de lectură „Czytamy polskich autorów!”	7-80
2.	„Alba Iulia”	Club de lectură „Scriitori în dialog”	10+
3.	Arte „Tudor Arghezi”	Clubul de lectură „Tainele cărții”	35-60
4.	Biblioteca Centrală	„Clubul Istoricilor”	16-99
5.	Biblioteca Centrală	Clubul de lectură filozofică „HERMES”	16-30
6.	Biblioteca Centrală	Clubul epigrafiștilor și umoriștilor „Paradox”	16-75
7.	Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu”	Clubul de lectură „Eminescienii”	7+
8.	Centru Academic Internațional „Mihai Eminescu”	Clubul de lectură „Phoenix”	16+
9.	„Hristo Botev”	Clubul „Българско огнище”	7-70
10.	„Ițic Mangher”	Clubul „Universul cărții evreiești”	60+
11.	„Ițic Mangher”	Clubul de lectură „Trauminsel” (în limba germană)	12+
12.	„Mihail Lomonosov”	Clubul «Открытая книга» („Cartea deschisă”)	41+
13.	„Mihail Lomonosov”	«КЛИК» («Клуб любителей истории Кишинева»)	41+
14.	„Mihail Lomonosov”	Clubul «Желтый чайник»	41+
15.	„Mihail Lomonosov”	Serviciul literar pentru scriitori-începători «Самородок»	30+
16.	„Mihail Lomonosov”	Lectoriul «Дорога души»	41+
17.	„Mihail Lomonosov”	Clubul iubitorilor de limba română	30+
18.	„Ovidius”	Clubul de lectură „Ovidienii”	10-14
19.	„Ovidius”	Clubul de carte pentru copii „Fii campionul lecturilor mirobolante!”	12-14
20.	„Ștefan cel Mare și Sfânt”	Clubul „Pe aripile poeziei”	14-18
21.	„Târgoviște”	Atelier literar „Ecolectură”	21-35
22.	„Târgoviște”	Clubul „Miercurea pe la... chindia”	35-60
23.	„Transilvania”	Clubul „Lectură generoasă”	55+
24.	Secția „Memoria Chișinăului”	Clubul „Lectura în liniște”	25+

În anul 2022, a fost inaugurată Ziua Națională a Lecturii, marcată pe 14 februarie, de ziua nașterii poetului Grigore Vieru. Acest moment important a fost salutat de bibliotecari, fiind un moment de a-i îndemna pe copii, adolescenți, tineri, bibliotecari și profesori pasionați de carte să adere la cluburile de lectură din școli, biblioteci sau centre culturale. Urmare a acestor inițiative, pe parcursul anului 2023, rata de participare în cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” a fost una moderată (6342 de participanți). Aceasta a și considerat stimulentele de a reveni la modul de organizare și a stabili repere-cheie de organizare a cluburilor de lectură în biblioteci.

„Colocviile de vară” ale BM „B.P. Hasdeu” din 2023 [2] au avut o temă inedită: „Cartea: din interior și dintr-o parte”. Evenimentul a abordat diverse formate de discuții profesionale. Talk-show-ul „Cum creăm și organizăm cluburi de lectură, cenacluri, ateliere, podcasturi” a resuscitat echipa Bibliotecii Municipale de a continua demersul său de sistematizare a formelor și metodelor de animații cu publicul, să unifice limbajul animației, să stabilească metodologia de organizare și desfășurare a evenimentelor. Prima sesiune a fost atât de intrigantă pentru bibliotecari, încât au fost necesare edițiile II și III, aducând în discuție modele de animație cu publicul, pentru a consolida interesul față de lectură în rândul generației în creștere, a stimula inițiativele creative, gândirea critică și a libertatea de exprimare. Pe parcursul edițiilor, bibliotecarii experimentați sau inovatori, rezilienți sau reticenți, au fost atrași într-o discuție profesională, într-un stil original de tratare și într-o nouă abordare a subiectului. Unii colegi și-au actualizat cunoștințele, alții au aflat lucruri noi despre metodologia organizării animației cu publicul și despre noile metode de animație. A urmat apoi lansarea Clubului de lectură pentru bibliotecari „Forța”, care și-a propus să aducă spre discuție probleme profesionale, pornind de la lectura cărților de specialitate sau a cărților care nu fac parte neapărat din domeniul biblioteconomic, dar pot să inspire, să ofere modele pentru activitatea bibliotecarilor.

Avantajele organizării unui club de lectură în cadrul bibliotecilor

Brad Hooper, un cunoscut organizator de lansări și prezentări de carte, dar și autorul cărții *The Librarian's Guide to Book Programs and Author Events* („Ghidul bibliotecarului pentru cluburi de carte

și evenimente”) [3], consideră că organizarea unui club de lectură aduce numeroase beneficii, cum ar fi promovarea cititului și a culturii literare, încurajarea dialogului, dezvoltarea abilităților de analiză și interpretare a textelor, îmbogățirea vocabularului și a cunoștințelor generale. Astfel, inițierea unui club de carte în cadrul bibliotecii poate ajuta la consolidarea unui mediu propice pentru experiențe intelectuale și emoționale valoroase. Cluburile de lectură bine organizate pot fi un cadru accesibil și stimulator pentru explorarea cărților și pentru dezvoltarea unei comunități de oameni pasionați de literatură.

Cluburile de lectură deschise în biblioteci devin o modalitate excelentă adresată utilizatorilor de a descoperi noi titluri de carte, de a discuta idei și de a întâlni prieteni pasionați de lectură. Avantajul major al bibliotecilor este că oferă oportunitatea de socializare într-un mediu relaxant și atractiv. Desigur, bibliotecile pot asigura participanților această șansă unică de a explora la raft diferite genuri și autori, ceea ce le permite să-și lărgescă orizontul literar.

Organizarea unui club de lectură în spațiile bibliotecii implică câțiva pași importanți. În primul rând, se stabilește scopul și obiectivele funcționării unui club. Experiența Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” demonstrează că un nume atractiv poate suscita interesul pentru bibliotecă atât pentru cei curioși, cât și pentru cititorii pasionați: Clubul de lectură „Troleibuzul 30” (2019) de la Biblioteca „Ștefan cel Mare și Sfânt”, Clubul Poetilor Desculți (2013) de la Biblioteca „Onisifor Ghibu” etc. După ce sunt recrutați primii membri interesați ai clubului, pot fi stabilite criteriile clare pentru selecția cărților. Desigur, un moderator poate asigura buna funcționare a clubului, deși această responsabilitate poate fi oferită membrilor clubului prin rotație. Un calendar bine elaborat de lecturi poate asigura discuții interactive și eventuale evenimente tematice pe parcurs. Este util ca acest calendar să includă titlurile cărților agreate pentru citire, să faciliteze discuțiile și să ofere materiale suplimentare pentru aprofundarea subiectelor.

Formatul cluburilor de lectură

Totuși, e necesar să se facă unele considerații mai detaliate cu privire la modul de organizare și funcționare a cluburilor de lectură. Acestea sunt, în general, focusate pe lectura cărților, nu doar pe promovarea titlurilor de carte sau a autorilor de carte. E de

încurajat să se citească la fiecare ședință fie un singur titlu pe care toți membrii îl citesc simultan, fie diverse titluri de carte. Evident, e necesar să existe criterii de selecție a titlurilor, astfel încât membrii clubului să aibă șansa să obțină un exemplar al cărții, fie să o cumpere sau să o împrumute de la bibliotecă, și, desigur, să o citească. Trebuie să existe o abordare privind selecția titlurilor cu mult timp înainte. Ceea ce funcționează cel mai bine în determinarea cărții alese este asigurarea luării deciziei prin rotație într-o ordine strict respectată (în ordine alfabetică a membrilor sau pornind de la data intrării membrului în club etc.), permițând fiecărei persoane să propună un titlu pentru lectură (fără argumente din partea altor membri ai clubului sau insistența că „nu voi citi acea carte”). Democrația în acțiune – acesta ar fi modul corect de a decide, mizând pe criteriul critic al membrilor în procesul de selecție și propunere a unei cărți de calitate.

De remarcat că astăzi o parte considerabilă a cititorilor s-a mutat în spațiul online [6]. Cluburile de lectură pot migra și ele în mediul virtual. Unele pot lua forma unui podcast. Un exemplu remarcabil poate fi considerat cel de la Biblioteca Centrală a BM „B.P. Hasdeu” – „Soliloc de bibliotecă”, „De-ale scriitorilor”. Iubitorii de lectură, preponderent din cadrul bibliotecilor, insistă asupra întrunirilor față în față care reprezintă o componentă importantă a cluburilor de lectură.

Rolul bibliotecarului

Suținerea de către bibliotecar a grupurilor locale de lectură variază în funcție de gradul de implicare a acestuia: de la simpla furnizare a spațiului pentru ședințele clubului până la organizarea, inclusiv moderarea unui club de lectură sub auspiciile bibliotecii. Probabil, utilizarea cuvântului „simplu” este aici nepotrivit. „Pur și simplu” deschiderea unui spațiu în bibliotecă nu este atât de simplu. Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a oferit nu doar spațiu, dar și facilități, demonstrând astfel o experiență de succes atât în cazul cluburilor de lectură, cât și în cazul altor evenimente.

Moderatorul sesiunilor (care, preponderent, poate fi bibliotecarul) trebuie obligatoriu să citească cartea propusă spre lectură și să se implice în tot procesul de pregătire a întâlnirilor: de la selecția cărții pe un subiect care ar interesa toți membrii clubului (fie literatură de ficțiune, fie de popularizare a științei) până la menținerea unui dialog interesant cu membrii acestuia.

Avantajul distinct de a permite unui club de lectură să funcționeze sub auspiciile bibliotecii este că cititorii pot fi invitați sau să participe în ședințele lui în mod natural. Totodată, ar fi de remarcat că nu toți membrii clubului pot fi și utilizatorii activi ai bibliotecii. Această situație se poate întâmpla atunci, când cititorii procură cărți din librării sau le comandă de pe portaluri (precum Amazon sau Elefant). Dar, odată ce biblioteca își deschide ușile pentru un nou club de lectură, membrii clubului respectiv, pentru a ajunge la spațiul lor de organizare/întâlnire, vor trebui, probabil, să pășească prin zonele de circulație, de referință, unde, desigur, sunt expuse cărți noi sau unde poate fi găsită altă informație relevantă despre programele de bibliotecă [1]. Astfel, biblioteca oferă oportunitatea de a prezenta resursele bibliotecii, chiar dacă unii consideră că rolul actual al bibliotecarului în cadrul clubului de carte este, practic, să ofere pur și simplu un spațiu liniștit pentru ședințe.

Selectarea cărților

Lista cărților propuse pentru lectură poate da mari bătaii de cap. Aceasta poate fi stabilită prin mai multe modalități: fie moderatorul/moderatoarea întocmește lista în baza lecturilor proprii, fie toți membrii propun și votează lista cărților, fie se inspiră din recomandări ale unor personalități etc. Rezultatul final poate fi contestat.

Cărțile selectate pentru cluburile de lectură ar trebui să fie diverse conform genurilor, autorilor și temelor abordate, pentru a oferi membrilor o experiență variată și interesantă. Pot fi alese atât cărți clasice, cât și contemporane, cărți de ficțiune și non-ficțiune, cărți de dezvoltare personală sau cărți teoretice, în funcție de preferințele și interesele grupului. Este important să se acorde o atenție diversității de genuri, pentru a satisface gusturile diferite ale membrilor și pentru a suscita discuții interesante [4]. De asemenea, este util să se țină cont de recomandările membrilor și să se exploreze cărți care pot oferi noi perspective și provocări intelectuale.

Cărțile selectate pentru cluburile de lectură ar trebui să fie diverse conform genurilor, autorilor și temelor abordate, pentru a oferi membrilor o experiență variată și interesantă. Pot fi alese atât cărți clasice, cât și contemporane, cărți de ficțiune și non-ficțiune, cărți de dezvoltare personală sau cărți teoretice, în funcție de preferințele și interesele grupului.

Atunci când selectezi genul literar sau tema discuțiilor pentru un club de lectură, este important să se ia în vedere interesele și preferințele membrilor potențiali. Pot fi organizate discuții deschise sau un dialog prin care se vor identifica preferințele participanților: de exemplu, se poate afla ce genuri literare sau teme ar fi cele mai populare în rândul participanților. De asemenea, pot fi selectate genuri diferite pentru a acoperi o gamă variată de gusturi literare sau poate fi programată o anumită tematică pentru anumite perioade sau evenimente speciale. Este esențial să se ia în vedere dorințele și așteptările membrilor pentru a menține implicarea și interesul acestora în activitățile clubului de lectură.

Atragerea membrilor noi

Cluburile de lectură pot fi frecventate de orice persoană care este interesată de lectură, discuții literare și interacțiune socială. Ele oferă oportunitatea de a împărtăși pasiunea pentru lectură cu alții, de a descoperi noi cărți și autori, de a explora idei și perspective diferite și de a dezvolta abilități critice de interpretare a textelor. Cluburile de lectură sunt deschise tuturor celor care doresc să-și îmbogățească cunoștințele și să-și împărtășească opinii și impresii cu ceilalți membri ai grupului.

Cluburile de lectură pot fi frecventate de orice persoană care este interesată de lectură, discuții literare și interacțiune socială. Ele oferă oportunitatea de a împărtăși pasiunea pentru lectură cu alții, de a descoperi noi cărți și autori, de a explora idei și perspective diferite și de a dezvolta abilități critice de interpretare a textelor.

Recrutarea membrilor pentru cluburile de lectură poate fi realizată prin intermediul anunțurilor online sau pe rețele de socializare, prin afișarea de materiale promoționale în locuri publice sau în biblioteci, precum și prin intermediul parteneriatelor încheiate cu alte organizații culturale sau educaționale. Este important să se evidențieze beneficiile și activitățile clubului de lectură pentru a atrage persoanele interesate de lectură și discuții literare. De

asemenea, implicarea membrilor actuali în promovarea clubului poate fi un mod eficient de a atrage noi participanți și de a construi o comunitate de cititori entuziaști.

Promovarea clubului de carte

Promovarea cluburilor de lectură poate fi realizată prin diverse canale, cum ar fi afișarea de materiale publicitare în locuri

strategice (biblioteci, librării, instituții de învățământ), crearea de pagini web sau platforme online dedicate clubului, promovarea evenimentelor și întâlnirilor pe rețelele de socializare sau prin parteneriate cu alte organizații sau comunități interesate de lectură. De asemenea, implicarea membrilor existenți în promovarea clubului poate spori vizibilitatea acestuia și atrage noi membri, făcând cunoscute beneficiile și experiențele pozitive oferite de participarea la un club de lectură.

Bibliotecarii trebuie să se asigure că mențin un mediu confortabil pentru întâlniri și să se implice în promovarea cluburilor prin intermediul rețelelor de socializare sau a afișelor locale. În cele din urmă, experiența de a aduce o comunitate de oameni pasionați de lectură la bibliotecă poate fi destul de reconfortantă. Pentru buna organizare a clubului de lectură, este important de stabilit și reguli de participare.

Concluzii

Pe lângă variatele servicii de bibliotecă, cluburile de carte rămân a fi cele mai importante. Crearea și gestionarea unui club de lectură poate fi o experiență interesantă atât pentru tânăra generație de bibliotecari, cât și pentru bibliotecarii-seniori. Deși necesită efort în procesul de planificare, dar și dedicație pentru lectură, aceasta aduce o satisfacție profesională și dezvoltă un mediu de formare plăcut și stimulat în bibliotecă. În aceasta, de fapt, și constă misiunea unei biblioteci moderne.

Referințe bibliografice

1. CHERRY-PAUL, Sonja, OHANSEN, Dana J. *Breathing New Life into Book Clubs. A Practical Guide for Teachers*. USA: Heinemann, 2019. 176 p. ISBN 978-0-325-07685-0.
2. „Cum creăm și organizăm serviciile de lectură?": un talk-show din cadrul Colocviilor de Vară la BM „B.P. Hasdeu” (ediția a XII-a). Au participat: Maria ȘLEAHTIȚCHI (director general al Muzeului Național al Literaturii Romane), Eugenia BEJAN (director general al BN pentru Copii „Ion Creangă”), Lolita CANEEV (șefa secției „Mediateca”, BN pentru Copii „Ion Creangă”), Alexandra TĂNASE (profesoară de limbă și literatură română), Moni STĂNILĂ (scriitoare, coordonatoarea Cenaclului „Republica” din cadrul BM „B.P. Hasdeu”), Maria PILCHIN (poetă, critic literar), Paula ERIZANU (scriitoare, jurnalistă, inițiatore a Clubului de lectură #diez), Mariana HARJEVSCHI, director general al BM

- „B.P. Hasdeu”. Descifrare Elena TARAGAN. In: *BiblioPolis*. 2023, vol. 89, nr. 2, pp. 63-89. ISSN 1811-900x.
3. HOOPER, Brad. *The Librarian's Guide to Book Programs and Author Events*. SUA: American Library Association, 2016. 160 p. ISBN 9780838913994.
  4. KICIMAN, Johanna Jacobsen, BULL, Alaina C. *Book Clubs in Academic Libraries: A Case Study and Toolkit* [online]. SUA: University of Washington, 2019 [citat 14.03.2023]. Disponibil: <https://uw.pressbooks.pub/bookclubs/>
  5. PILCHIN, Maria. Lecturile poetice in mediul online al bibliotecii – un mecanism de dezvoltare a inteligenței emoționale a utilizatorului. In: *Magazin bibliologic*. 2020, nr. 3-4, pp. 124-128.
  6. *Raport de activitate 2023*. Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Responsabil de ediție dr. Mariana HARJEVSCHI. Membrii echipei: Elena BUTUCEL, Natalia CAULIUC, Ana CHIORESCO [et al.]. Chișinău: S. n., 2023. 350 p.

CZU 821.135.1(478).09=135.1

PO(I)ETICA PROZEI BASARABENE ȘI CRONOTOPUL CHIȘINĂULUI

*Maria PILCHIN,
scriitoare, cercetătoare
Secția studii și cercetări, BM „B.P. Hasdeu”*

În loc de introducere

Nu ne vom referi aici la proza basarabeană neapărat din perspectiva poeticii istorice (termen introdus în uzul literar de către cercetătorul rus Aleksandr Veselovski). Nu avem în vedere doar evoluția diacronică a prozei din spațiul basarabean din punctul de vedere al genurilor și stilurilor literare, deși acestea constituie un fundal de la care pornim. La fel, nu ne vom apropia de texte doar din perspectiva conceptului de poetică la care se referea Aristotel, când vorbea despre formele poeziei. Deși, proza noastră abundă de poezie înserată în textul narativ și aceasta ține atât de realismul liric al anilor '60-'70, cât și de opere recente în care textul narativ aluneacă într-o formă de poem narativ, plin de retorisme poetice și de o muzicalitate și un ritm aparte al textului.

Am pornit în acest demers de la termenul lui Tzvetan Todorov de „poetică a prozei”. Avem în vedere, în primul rând, tehnicile și procedeele narative, structurile textuale din care rezultă proza